

Podle § 35 (§ 1, odst. 2) zák. č. 104/1926 Sb. z. a n. výpomocní učitelé veřejných obecných škol jsou podrobeni pensijnímu pojištění. Nejsou tedy vyňati z pojistné povinnosti podle § 2 č. 4 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n.

Podle stálé soudní praxe lze se domáhati pořadem práva náhrady škody, způsobené tím, že zaměstnavatel opominul přihlásiti k pensijnímu pojištění svého zaměstnance, jenž byl k tomuto zaměstnavateli v poměru služebním, podléhajícím pensijnímu pojištění.

Za takového stavu není třeba v souzeném sporu se zabývatí otázkou, zda služební poměr, pokud by byl vznikl mezi Františkem K. a politickou obcí I., byl by veřejnoprávní, aneb soukromoprávní.

Avšak bez porušení právních pravidel zaujal odvolací soud v napadeném rozsudku právní stanovisko, že mezi Františkem K. jako výpomocným učitelem a žalovanou politickou obcí I. nevznikl platně služební poměr. Správně odvolací soud poukazuje na to, že pravidla soukromého práva o konkludentních projevech vůle neplatí pro úkony obce v konkrétním případě. Proto tvrzení žalujících, že v rozpočtu politické obce I. na rok 1928 »byl zajištěn« plat Františka K. jako výpomocného učitele, nemá významu pro řešení otázky, byl-li řečený výpomocný učitel v platném služebním poměru se žalovanou politickou obcí I. čili nic. Takové rozpočtové zajištění platu nemůže nahraditi služební smlouvu, která, jak dovodily nižší soudy, v konkrétním případě mezi Františkem K. a politickou obcí I. sjednána nebyla.

Ani nehledíc k tomu, že v konkrétním případě nejsou dány zákonné předpoklady subsidiárního ručení obce za škodu podle §§ 86 a násl. zák. čl. XXII:1886, nelze tedy důvodně tvrditi, že politická obec I. je povinna náhradou škody.

Čís. 16757.

Zodpovednosť starostu obce za škodu, ktorá vznikla obci ukradnutím obecných peňazí, prechovávaných v jej pokladnici, hoci mali byť podľa administratívnych predpisov uložené u peňažného ústavu.

Rozhodnutie administratívneho úradu, ktorým bola v takomto prípade vyriešená zodpovednosť starostu a pokladníka obce za škodu vzniklú obci, nie je rozhodnutím podľa § 5, odst. 5, zák. č. 329/1921 Sb. z. a n., záväzným pre súdy; zodpovednosť týchto osôb posudzuje súd samostatne.

(Rozh. z 10. februára 1938, Rv III 637/37.)

Žalujúca obec domáhala sa žalobou na I. žalovanom, jej býv. starostovi, a II. žalovanom, jej býv. pokladníkovi, náhrady škody, ktorá jej podľa prednesu žaloby vznikla tým, že boly z jej pokladnice ukradnuté obecné peniaze, ktoré tam boly prechovávané, hoci sa žalovaní

podľa administratívnych predpisov mali postarať o to, aby boli tieto peniaze uložené u peňažného ústavu. V žalobe poukazovala žalujúca obec na to, že zodpovednosť žalovaných bola už vyriešená pravoplatným rozhodnutím administratívnych úradov podľa § 5 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n.

O b a n i ž š i e s ú d y žalobe vyhoveľ. N a j v y š š í s ú d rozsudok odvolacieho súdu dotyčne II. žalovaného zmenil a žalobu proti nemu zamietol, dotyčne I. žalovaného ho rozviazal a odvolaciemu súdu uložil ďalšie pojednávanie a nové rozhodnutie.

Z d ô v o d o v:

Nález administratívneho úradu je pre súd záväzný len, keď je formálne bezvadný, k čomu patrí v prvom rade, že bol vydaný príslušným úradom v medziach jeho kompetencie.

Administratívny nález, ktorý tejto podmienke nevyhovuje, nemá pre súd záväznosti. Je preto právom a povinnosťou súdov podrobiť administratívny nález, ktorý žaloba ako základ svojho nároku uplatňuje, po uvedenej stránke preskúmaniu (porov. Úr. sb. č. 3155).

Výmerom okresného úradu v S. z 20. septembra 1934, č. 8493/1934, potvrdeným výmerom krajského úradu v B. z 13. augusta 1935 č. 24.414/1935, boli žalovaní uznaní zodpovednými za škodu, vzniklú žalujúcej obci vylúpením obecnej pokladnice, a to odvolaním sa na §§ 5 a 16 zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. a na zák. čl. XXIII:1886.

Treba preto skúmať, či toto rozhodnutie je pre súd záväzné — ako tvrdí žaloba — alebo nie — ako tvrdia žalovaní.

Zák. č. 329/1921 Sb. z. a n. pojednáva o finančnom hospodárení obcí. Ako už z pojmu finančného hospodárenia a najmä z obsahu zákona samého vyplýva, nemožno tým rozumieť otázku manuálnej manipulácie s finančnými prostriedkami, ktoré má obec v hotovosti k dispozícii, ale otázku obratu finančných prostriedkov obce. Otázka, kde má obec svoje hotovosti uložené, či u seba, alebo inde u peňažného ústavu, nie je vecou finančného hospodárenia, ale vecou manipulácie a na túto sa cit. zákon nevzťahuje. Nehľadiac však na to, administratívnymi výmerami dovoľávané ustanovenia zákona vymedzujú celkom presne, v ktorých prípadoch môže administratívny úrad rozhodovať o povinnosti k náhrade škody. Totiž v prípade § 5 len, keď nezachováva starosta alebo ten, kto poukazuje vydania na výplatu, ustanovenia o zákaze presunov v položkách vydaní a príjmov bez schválenia dohliadacieho úradu, a v prípade § 16, keď ide o závady z h o s p o d á r s k e j s p r á v y.

Z rečeného vyplýva, že administratívny úrad nebol v súdenom prípade oprávnený vyniesť nález podľa zák. č. 329/1921 Sb. z. a n., lebo tohoto zákona nemožno tu použiť, a treba preto o tvrdenom zavinení žalovaných rozhodovať len s hľadiska ustanovenia § 86 zák. čl. XXII:1886.

Podľa ustanovenia odst. 2 cit. Šu rozhoduje vo veci náhrady škody, spôsobenej obecným funkcionárom výkonom jeho úradnej činnosti, príslušný súd. Pretože ide o volených funkcionárov obce, proti ktorým nemá miesta zavedenie disciplinárneho pokračovania dohliadacím úradom, nemôže byť vôbec sporu o tom, že tak o základe ako aj o výške povinnosti náhrady škody rozhoduje samostatne súd a nemôžu preto hore uvedené výmery administratívne — aj pokiaľ sa dovoľávajú § 86 zák. čl. XXII 1886 — mať pre súd žiadnej záväznosti.

V tomto smere ostatne nižšie súdy ani nepochybily, keďže o základe žalobného nároku samostatne rozhodovaly.

Bude preto treba rozhodnutie nižších súdov preskúmať len v tom smere, či zavinenie žalovaných podľa odst. 1 § 86 zák. čl. XXII:1886 je dané alebo nie, a treba v tejto otázke rozoznávať, aké povinnosti mal dotyčne uschovávaní obecných peňazí I. žalovaný ako starosta obce a II. žalovaný ako zvolený pokladník.

Z ustanovení organizačného štatútu žalovanej obce — ktorý, ako je nesporné, v čase škodnej príhody platil — a to bodu 28 § 5 (voľba peňažných ústavov, do ktorých sa majú obecné peniaze ukladať), bodu 10 § 18 (o ukladaní obecných peňazí v peňažných ústavoch), bodu 11 § 28 (podávanie návrhu, že obecné peniaze do ktorých peňažných ústavov sa majú ukladať), vyplýva celkom jasne, že obci je priamo predpísané prebytočné peniaze (t. j. peniaze, ktorých nepotrebuje na bežné denné výdaje) ukladať v peňažnom ústave, že obec je na to povinná a že ich tedy nesmie prechovávať vo vlastnej obecnej pokladnici. Táto povinnosť — ako bolo už uvedené vlastným štatútom uložená — bola ešte zdôroznená a výslovne nariadená výnosom ministra s plnou mocou pre správu Slovenska z 2. mája 1925 č. 20.636/1925.

Nezachovanie týchto jasných a výslovných predpisov zakladá samo o sebe a bez všetkého ďalšieho hrubé zavinenie a toto zavinenie je v príčinnej súvislosti s nastalou škodou, keďže zakladá sa na tom, že neboli zachované predpisy vydané práve tým cieľom, aby bolo zabránené odcudzeniu obecných peňazí, prechovávaných v obecnej pokladnici. Treba preto skúmať, koho stíha zodpovednosť za ich nezachovanie a komu treba toto hrubé zavinenie počítať na ťarchu.

Podľa ustanovenia bodu 1 § 31 org. štatútu je vecou obecného starostu starať sa o to, aby obecné zastupiteľstvo zákonmi, vládnyimi nariadeniami, obecnými štatútmi a úpravami nadriadených úradov uložené povinnosti konalo, rovnako, aby svoje povinnosti konala obecná rada (bod 2 § 31) a vôbec aby zachované boli všetky normy obec zaväzujúce (bod 46 § 31).

Bolo tedy povinnosťou starostu v prípade, o ktorý teraz ide, aby obecnej rade predložil k prejednaniu otázku ukladania obecných peňazí v peňažnom ústave (bod 11 § 26), ktorá by podala dotýčny návrh obecnému zastupiteľstvu (bod 11 § 25), ktoré by o veci muselo rokovať (bod 28 § 5). Keby bol starosta tejto povinnosti vyhovel a obecné za-

stupiteľstvo nebolo rozhodlo, bolo by bývalo jeho povinnosťou hľadať nápravu u dohliadacieho úradu.

Podľa formálne bezvadného zistenia odvolacieho súdu však sa I. žalovaný ako starosta obce choval úplne pasívne a o zachovanie uvedených predpisov sa vôbec nestaral.

Právom preto odvolací súd dotyčne tohoto žalovaného uznal, že základ žalobného nároku je daný.

Nezáleží na tom, či obecný notár svoje úradné povinnosti riadne konal, alebo nie, či dohliadací úrad činil výtky alebo nie, či obec bola proti vlúpaniu poistená alebo nie, a konečne či peniaze boli zabezpečené tým, že boli uložené údajne v bezpečnej pokladnici, o ktorej nebolo možné predpokladať, že bude vylúpená. Tieto námietky neobstoja už vzhľadom na to, čo bolo hore o povinnostiach obecného starostu a o príčinnej súvislosti medzi nekonaním týchto povinností a nastalou hoci ináč nahodilou škodou uvedenú.

V tejto súvislosti nech je hneď rozhodované o zavinení II. žalovaného ako obecného pokladníka.

Predovšetkým treba uviesť, že pokladník — ako taký — je obecným zamestnancom (bod 1 § 35) a jeho úradné povinnosti sú uvedené v § 36 org. štatútu.

Podľa tohoto: a) spravuje pokladnicu (odst. 1), b) drží jeden kľúč (odst. 2), c) úraduje, totiž d) platy prijíma, e) na poukázky vypláca, f) vedie denník (odst. 3), pri čom príjem alebo výdaj môže uskutočniť len na poukázku starostu, kontrasignovanú notárom (odst. 4) a peňožené zásielky prijíma v spoločnej prítomnosti starostu a notára (odst. 8). Ostatné ustanovenia cit. Šu v súdenom prípade nemajú významu.

Z citovaných ustanovení vyplýva celkom nepochybne, že pokladník je púhym výkonným orgánom bez každej vlastnej ingerencie a môže — čo sa ostatne podáva už z jeho postavenia ako zamestnanca obce — konať len to, čo orgány obecnej pravomoci mu nariadia. Nemožno preto súhlasiť s názorom odvolacieho súdu — prevzatým z rozsudku prvej stolice — že II. žalovaný ako pokladník mal sa starať o bezpečné uloženie peňazí. K tomu ho predpisy, vymedzujúce jeho úkoly, nezavazovali.

Žalobný nárok proti tomuto žalovanému tedy neobstoí a bolo preto treba žalobu proti nemu zamietnuť.

Zbýva vybaviť len čo do I. žalovaného otázku číselnosti žalobného nároku.

V odvolacom pokračovaní namietal však I. žalovaný, že škoda činí len 39.494 Kč 55 hal. a nie 40.262 Kč 65 hal., ako je žalované. Pretože sa odvolací súd touto námietkou vôbec nezaoberal a o nej nerozhodol, bolo treba jeho rozsudok rozviazať a uložiť mu, aby o výške škody žalujúcou obcou skutočne utrpenej znova rozhodol.